

Radicaal meervoudig kijken



In het boek Da's gek gaat het veel over het je kunnen verplaatsen in de ander. In de schoenen van je medemens gaan staan. Op zijn of haar landkaart lopen. Maar dat is niet zo eenvoudig. Ons brein houdt nu eenmaal van 'symmetrie' 'hetzelfde' 'herhaling' en 'repeterende patronen'. En daar kunnen cursussen diversiteit of protocollen gewenst gedrag niet altijd tegenop.

Wij gaan in onze lezingen, adviestrajecten en begeleiding voor échte diversiteit en inclusie in plaats van voor afvinklijstjes. Maar wat is dat dan, échte diversiteit. De essentie is dat je leert omgaan met verschil. En daarvoor moet je ook enige kennis hebben van hoe je brein werkt als je iets of iemand ziet die je niet direct herkent. Iets of iemand die anders is. Om vervolgens anders te kunnen reageren dan je misschien in eerste instantie van plan was. Radicale meervoudigheid noemen we dat. En dat valt te leren.

Het begint met Radicaal Realisme. Erkennen dat omgaan met verschil gedoe geeft. Je hoeft de krant maar open te slaan, of door de wandelgangen van je organisatie te lopen, of er is gedoe over dergelijke items en mensen lijken zich in kampen te verdelen over steeds weer nieuwe onderwerpen. Dikwijls met een hoop emotie. We worden uitgedaagd om in een van de kampen te gaan zitten. Radicaal realisme begint met zeggen wat er is. Niet om de hete brei heen lopen. Eerst benoemen dat je iemand die er anders uit ziet dan jij of iets anders vindt, best een beetje gek is.

Ons tribale oerbrein houdt van zich herhalende patronen. Van repetitief zijn. Van herkenbaarheid. Van mensen die op onszelf lijken. Dat is makkelijker. Maar we weten inmiddels ook heel goed, dat de samenleving er divers uit ziet en dat een team of organisatie veel minder saai, effectiever, beter, leuker wordt met mensen met verschillende capaciteiten, uiterlijkheden, leefstijlen en achtergronden. Dus na de eerste shock is het tijd voor de nuance. En die komt er niet vanzelf. Die moet je een beetje aanzetten. Een extra duwtje geven. Dat noem ik Radicale Nuance. In het boek Da's gek ga ik uitgebreid in op wat dat is en hoe je het aanzet.

En tot slot kunnen we anders omgaan met verschil dan discrimineren, afwijzen, uitsluiten, uitlachen of subtiel onderscheid maken. Radicaal Anders handelen. We zijn immers geen oermensen meer. Want

ja, wij mensen vinden verschil ingewikkeld en bouwen muren om onze tribes heen. Maar tegelijkertijd hebben we als mens de eigenschap van nieuwsgierigheid meegekregen. Als je een kind voor een muurtje zet, is het eerste wat ze doet zich optrekken en erover heen kijken. We drijven handel met volkeren achter de stadsmuur. We worden op een ander mens verliefd, terwijl als we alleen maar ons eigen gedachtengoed wilden koesteren, zouden we daar nooit aan beginnen, want dan was je zelf je leukste gezelschap. Dus naast uit-sluitende wezens, zijn we juist ook nieuwsgierige in-sluiters. Als we een beetje ons best doen. En dat 'een beetje je best doen', dat kan je leren. Je kunt je nuance en compassie trainen als een spier. En als leidinggevende heel duidelijk zijn in welke omgang je wel en niet accepteert. En op je werk, straat, thuis, in de politiek, waar dan ook kan je gewoon elke dag aan iemand vragen: hé, hoe is het om jou te zijn?